

บทที่ 16

การอุทธรณ์ - ฎีกา

คดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่งประการเด็ดขาดประการใด แล้ว คู่ความฝ่ายที่ไม่พอใจคำพิพากษาหรือคำสั่งสามารถที่จะยื่นอุทธรณ์ได้โดยถือตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเหมือนคดีในศาลธรรมดา คือต้องดูหลักเกณฑ์ทั่วไปตามกฎหมายของศาลธรรมดาเป็นหลักก่อน แล้วก็ต้องถือหลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 121 เพิ่มเข้าไปด้วย

โดยหลักทั่วไปในศาลธรรมดา คู่ความมีอำนาจอุทธรณ์โต้แย้งหรือคัดค้านคำสั่งของศาลชั้นต้นได้ทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย เว้นแต่ในบางกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่นจำกัดห้ามไว้ มิให้อุทธรณ์ก็ต้องเป็นไปตามข้อยกเว้นนั้น

1. หลักทั่วไปในการอุทธรณ์

1.1 อุทธรณ์ได้ทั้งปัญหาข้อกฎหมาย และข้อเท็จจริงโดยต้องระบุข้อเท็จจริงโดยย่อหรือข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิงเป็นลำดับ

1.2 ข้อกฎหมายที่อุทธรณ์ต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลชั้นต้น ยกเว้นแต่ข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ว่าด้วยการอุทธรณ์

1.3 ต้องยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่าน หรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์ฟัง

2. ปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย

การพิจารณาว่าอะไรเป็นปัญหาข้อเท็จจริง อะไรเป็นปัญหาข้อกฎหมาย เป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากพอสมควรในเบื้องต้นควรถือหลักกว้าง ๆ ดังนี้

2.1 ปัญหาข้อเท็จจริง ได้แก่

2.1.1 ปัญหาที่ต้องพิจารณาว่า เหตุการณ์หรือพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งมีอยู่หรือเกิดขึ้นหรือเป็นไปตามที่อ้าง จริงหรือไม่ เช่น จำเลยเป็นคนร้ายที่ใช้ปืนขู่ผู้เสียหาย เพื่อให้ผู้เสียหายส่งเงินให้จริงหรือไม่ จำเลยกระทำผิดจริงหรือไม่

2.1.2 การใช้ดุลยพินิจของศาลตามที่กฎหมายให้อำนาจ ซึ่งอาจเป็นการใช้ดุลยพินิจตามกฎหมายสารบัญญัติหรือสบัญญัติก็ได้

ตัวอย่าง

1) ปัญหาที่ว่าจำเลยแฉ้วถางที่ดินที่มีสภาพเป็นป่า หรือไม่มีสภาพเป็นป่าเป็นปัญหาข้อเท็จจริง (คำพิพากษาฎีกาที่ 534/2512)

2) ปัญหาที่ว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตกระทำผิดหรือไม่ เป็นปัญหาข้อเท็จจริง (ฎีกาที่ 264/2515)

3) ปัญหาที่ว่าทรัพย์อยู่ในความครอบครองของผู้เสียหายขณะลัก แล้วจำเลยรับไว้โดยรู้ว่าเป็นของร้าย หรือทรัพย์นั้นจำเลยได้รับมอบหมายไว้ในครอบครองแล้วเบียดบังเอาไปเสีย เป็นปัญหาข้อเท็จจริง (ฎีกาที่ 34/2514)

4) ปัญหาที่ว่าคดีมีเหตุอันควรปราณีลดโทษหรือรอการลงโทษจำเลยหรือไม่หรือควรลดมาตราส่วนโทษหรือไม่ เป็นปัญหาข้อเท็จจริง (ฎีกาที่ 1830/2514)

5) ปัญหาที่ว่า พยานโจทก์เท่าที่นำสืบมาจะมีน้ำหนักพอเชื่อถือได้หรือไม่ว่าจำเลยได้กระทำผิด เป็นปัญหาข้อเท็จจริง (ฎีกาที่ 337/2482)

2.2 ปัญหาข้อกฎหมาย ปัญหาที่ต้องการทราบความหมายของกฎหมาย หรือเป็นเรื่องการแปลความของกฎหมาย คือ ปัญหาที่ศาลจะต้องมีความเห็นในเรื่องความหมายของตัวบทกฎหมาย เช่น ถ้ามีปัญหาว่าจำเลยเป็นคนร้ายที่ใช้ไม้สอยเอาเสื้อผ้าของผู้เสียหายที่ตากไว้ภายในบริเวณบ้านไปหรือไม่ เช่นนี้เป็นปัญหาข้อเท็จจริง แต่หากวินิจฉัยต่อไปว่าการกระทำของจำเลยเป็นการลักทรัพย์หรือเป็นการลักทรัพย์ในเคหสถาน เช่นนี้เป็นปัญหาข้อกฎหมาย

ตัวอย่าง

1) ปัญหาที่ว่า ตามข้อเท็จจริงที่ศาลอุทธรณ์ฟังมาจะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์หรือวิ่งราวทรัพย์ เป็นปัญหาข้อกฎหมาย (ฎีกาที่ 893/2487)

2) กลุ่มผู้อภิปรายปิดอภิปรายแล้วเปิดเพลงสรรเสริญพระบารมี ประชาชนยืนตรง จำเลยกล่าวว่า "เสียเปิดเพลงอะไรไว้มองไม่รู้เรื่อง" และไม่ยืนตรง ปัญหาที่ว่าถ้อยคำที่จำเลยกล่าวเป็นความผิดตาม ป.อาญา มาตรา 112 หรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมาย (ฎีกาที่ 1294/2521)

3) ปัญหาที่ว่ากระทำความผิดของจำเลยเป็นการป้องกันตัวพอสมควรแก่เหตุตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 หรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมาย (ฎีกาที่ 17/2520)

4) ปัญหาที่ว่ากระทำความผิดของจำเลยตามข้อเท็จจริงที่ศาลล่างฟังมาจะเป็นการประมาทตามกฎหมายหรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมาย (ฎีกาที่ 51/2494)

5) ปัญหาที่ว่าโจทก์เป็นผู้เสียหายหรือไม่ มีอำนาจฟ้องหรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมาย (คำสั่งศาลฎีกาที่ 184-187/2512)

3. ข้อห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง

โดยหลักทั่วไปแล้ว เมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเด็ดขาดอย่างใดแล้ว คู่ความที่ไม่พอใจย่อมมีอำนาจโต้แย้ง หรือคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งได้เสมอ ไม่ว่าในปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย แต่มีข้อยกเว้นห้ามมิให้อุทธรณ์ข้อเท็จจริง ถ้าเป็นคดีที่ฟ้องในฐานความผิดไม่ร้ายแรง ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ทวิ ได้บัญญัติไว้

มาตรา 193 ทวิ ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีซึ่งอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่กรณีต่อไปนี้ ให้จำเลยอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้

- (1) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกหรือให้ลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก
- (2) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่ศาลรอกการลงโทษไว้
- (3) ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด แต่รอกการกำหนดโทษไว้ หรือ
- (4) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท

ในศาลธรรมดา ถ้าเป็นคดีที่ฟ้องในความผิด ที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ห้ามคู่ความคือ ทั้งโจทก์และจำเลยอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นในปัญหาข้อเท็จจริง แต่มีข้อ

ยกเว้นอนุญาตให้เฉพาะจำเลยเท่านั้นอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้ ถ้าศาลพิพากษา หรือสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 193 ทวิ (1) (2) (3) หรือ (4)

อัตราโทษขั้นสูงที่กฎหมายกำหนดหมายถึงระวางโทษในความผิดที่ฟ้อง ไม่ใช่ดู โทษที่ศาลจะลง เช่น โจทก์ฟ้องจำเลยกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ซึ่งมีระวางโทษจำคุก ไม่เกินสามปีและปรับไม่เกินหกพันบาท ซึ่งเมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยกระทำความผิดจริง ศาลอาจจะลงโทษจำคุกเพียง 1 ปี หรือ 6 เดือนก็ได้ การพิจารณาว่าจะอุทธรณ์ใน ปัญหาข้อเท็จจริงจริงได้หรือไม่ ให้ดูระวางโทษในความผิดที่ฟ้อง นั่นก็คือฟ้องในความผิด ฐานลักทรัพย์ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกิน 6 พันบาท โจทก์จะอุทธรณ์ ในปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้ไม่ว่าศาลชั้นต้นจะพิพากษายกฟ้อง หรือพิพากษาลงโทษจำเลย อย่างหนึ่งใด ส่วนจำเลยจะอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้ก็ต่อเมื่อศาลชั้นต้นพิพากษา อย่างใดอย่างหนึ่งตาม (1)-(4) ของมาตรา 193 ทวิ แต่สำหรับปัญหาข้อกฎหมายแล้ว ทั้ง โจทก์และจำเลยอุทธรณ์ได้เสมอไม่ว่าระวางโทษเท่าไร

สำหรับข้อยกเว้นที่ให้จำเลยอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้ถึงแม้โจทก์จะฟ้องคดีที่ มีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6 พันบาท ถ้าหากคดีนั้นศาลได้พิพากษา ดังนี้คือ

(1) ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยหรือให้ลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก

ตัวอย่าง เช่น โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 4 พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าหากคดีนี้ศาลเห็นว่าจำเลยกระทำความผิดจริง พิพากษาลงโทษจำคุก 3 เดือน หรือเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังมีกำหนด 3 เดือน ดังนี้ จำเลยจะอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้เพราะเข้าข้อยกเว้น เพราะศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกหรือลงโทษกักขังแทนโทษ จำคุก

(2) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกแต่ศาลรอกการลงโทษไว้ และ

(3) ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด แต่รอกการกำหนดโทษไว้

สำหรับข้อยกเว้น (2) และ (3) นี้ เป็นกรณีที่ศาลได้พิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลย กระทำความผิดจริง จึงพิพากษาให้รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษจำคุกจำเลย ตามตัวอย่าง 1 ถ้าศาลเห็นว่าจำเลยกระทำความผิดจริง แต่เห็นว่ามีเหตุอันควรปราณี จึง ได้พิพากษาให้รอกการลงโทษจำคุกหรือรอกการกำหนดโทษจำคุกไว้ จำเลยสามารถอุทธรณ์

ข้อเท็จจริงได้ แม้เป็นคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ แต่โจทก์จะอุทธรณ์ให้ศาลลงโทษจำคุกจำเลย
ไม่ได้

(4) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ปรับเกินหนึ่งพันบาท

ถ้าคดีตามตัวอย่าง 1 หากศาลลงโทษปรับจำเลย 2 พันบาท จำเลยอุทธรณ์
ข้อเท็จจริงได้ แต่ถ้าศาลลงโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท เช่น ปรับ 500 บาท จำเลย
อุทธรณ์ข้อเท็จจริงไม่ได้ ส่วนโจทก์จะอุทธรณ์ให้ลงโทษจำคุกหรือปรับมากกว่านี้อีกไม่ได้
คือ โจทก์จะอุทธรณ์ข้อเท็จจริงใด ๆ ไม่ได้ทั้งสิ้น เพราะต้องห้ามอุทธรณ์

ข้อสังเกต ข้อยกเว้นของมาตรา 193 ทวิ ที่ให้จำเลยอุทธรณ์ข้อเท็จจริง จะ
เห็นได้ว่าข้อยกเว้นตามอนุมาตรา (1) ถึง (4) เป็นกรณีที่ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด
ทั้งสิ้น กล่าวคือ ถ้าศาลลงโทษจำคุกหรือกักขัง รอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ หรือ
ปรับเกินกว่าหนึ่งพันบาท จำเลยจึงจะมีสิทธิอุทธรณ์ ส่วนคดีที่ศาลยกฟ้องคู่ความต้องห้าม
อุทธรณ์ข้อเท็จจริงในทุกกรณี

4. ข้อยกเว้นที่อนุญาตให้อุทธรณ์ในปัญหา ข้อเท็จจริงได้ในคดีซึ่งต้องห้ามอุทธรณ์

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ตริ บัญญัติว่า ในคดีซึ่ง
ต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา 193 ทวิ ถ้าผู้พิพากษาค้นคดีซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำ
พิพากษาหรือทำความเห็นแย้งในศาลชั้นต้น พิเคราะห์เห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็น
ปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์ และอนุญาตให้อุทธรณ์ หรืออธิบดีกรมอัยการหรือ
พนักงานอัยการ ซึ่งอธิบดีกรมอัยการได้มอบหมายลงลายมือชื่อรับรองในอุทธรณ์ว่ามีเหตุ
อันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัย ก็ให้รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาต่อไป

การอุทธรณ์ในศาลเยาวชนและครอบครัวนอกจากจะต้องอยู่ภายใต้บังคับตาม
ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว พระราชบัญญัติจัดตั้งศาล
เยาวชนและครอบครัว ได้บัญญัติกรณีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ เพิ่มเติมไว้ในมาตรา 121

มาตรา 121 คดีที่ศาล เยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่งแล้วให้อุทธรณ์
คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคได้ตามบทบัญญัติแห่ง
กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความเหมือนคดีธรรมดา เว้นแต่ในกรณีที่ศาลเยาวชนและ

ครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่งกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดให้ใช้วิธีการตามมาตรา 74 (1) และ (5) แห่งประมวลกฎหมายอาญา

(2) กำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา 104 เว้นแต่ในกรณีที่ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนนั้นเป็นการพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ส่งเด็กหรือเยาวชนไปเพื่อกักและอบรมมีกำหนดระยะเวลาเกินสามปี

(3) กำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา 105 เว้นแต่การกักและอบรมนั้นมีกำหนดระยะเวลาชั้นสูงเกินสามปี

การที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้บัญญัติข้อจำกัดในการอุทธรณ์เพิ่มเติมเป็นพิเศษมากกว่าการอุทธรณ์ในศาลธรรมดาเพราะถือว่าศาลเยาวชนและครอบครัว (ศาลชั้นต้น) ได้กระทำมาโดยละเอียดรอบคอบแล้ว เพราะได้มีการสืบเสาะอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ฐานะ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนสาเหตุแห่งการกระทำความผิด ผ่านการถ้อยแถลงของเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในด้านต่าง ๆ มาแล้ว มีผู้พิพากษาสมทบช่วยเหลือให้คำแนะนำต่าง ๆ การที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจะพิพากษาหรือมีคำสั่งก็พยายามให้มีการสงเคราะห์เด็กหรือเยาวชนมากที่สุดอยู่แล้ว ดังนั้นกฎหมายจึงได้กำหนดข้อห้ามการอุทธรณ์มากกว่าศาลธรรมดา ดังนั้นหากศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งประการใดตามมาตรา 121 (1)-(3) จึงต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ คำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าวกรณีข้อห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา 121 นี้ห้ามอุทธรณ์เฉพาะใช้ดุลยพินิจของศาลที่ให้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนบางประการเท่านั้น สำหรับการอุทธรณ์ในเรื่องอื่นต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีธรรมดา

ดังนั้นการพิจารณาว่าคดีใดจะอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงได้หรือไม่ จึงต้องพิจารณาตามหลักทั่วไปในศาลธรรมดาก่อนว่าต้องห้ามอุทธรณ์หรือไม่ ถ้าไม่ต้องห้ามก็จะต้องมาพิจารณาอีกว่าเข้าข้อยกเว้นการห้ามอุทธรณ์ในศาลเยาวชนและครอบครัว ตามมาตรา 121 หรือไม่ถ้าต้องห้ามอุทธรณ์ก็อุทธรณ์ไม่ได้ถ้าไม่ต้องห้ามจึงจะอุทธรณ์ได้

ตัวอย่าง เช่น โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยซึ่งเป็น เยาวชนในความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 336 ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำคุก 1 ปี แต่ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนโดยส่งตัวไปฝึกและอบรมให้สถานพินิจมีกำหนด

ระยะเวลา 3 ปีแทน กรณีอย่างนี้ ถ้าจำเลยจะอุทธรณ์ว่าไม่ได้กระทำความผิดซึ่งเป็นการอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง จำเลยสามารถอุทธรณ์ได้ไม่ต้องห้ามเพราะโจทก์ฟ้องในความผิดที่มีระวางโทษจำคุกเกิน 3 ปี แต่ถ้าจำเลยอุทธรณ์ ขอให้ศาลใช้วิธีการอื่น เช่น ขอให้วางกล่าวตักเตือนหรือขอให้ศาลลงโทษเบากว่านี้โดยวิธีการคุมประพฤติแทน หรือขอให้ศาลลงโทษสถานเบากว่านี้ จะเห็นได้ว่า การอุทธรณ์ที่ขอให้ศาลใช้วิธีการอื่นหรือขอให้ศาลลงโทษเบากว่านี้ เป็นการอุทธรณ์การใช้ดุลยพินิจของศาล ซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวห้ามอุทธรณ์

ข้อสังเกต การห้ามอุทธรณ์นี้เป็นการห้ามอุทธรณ์เฉพาะดุลยพินิจของศาลในการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนบางประการเท่านั้น มิได้ห้ามจำเลยที่จะอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด ฉะนั้นจำเลยจะอุทธรณ์ได้หรือไม่ต้องพิจารณาตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอย่างคดีธรรมดา

5. กรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้วห้ามอุทธรณ์ ดุลยพินิจมี 3 กรณี ดังต่อไปนี้

กรณีที่ 1 กำหนดใช้วิธีการตามมาตรา 74 (1) และ (5) แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ตามมาตรา 74 (1) เป็นกรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้พิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยกระทำความผิดได้พิพากษาให้วางกล่าวตักเตือนจำเลย แล้วปล่อยตัวไปหรือเรียกบิดามารดาหรือผู้ปกครองมาวางกล่าวตักเตือนด้วยตามมาตรา 74 (5) เป็นกรณีที่ศาลพิพากษาให้ส่งตัวจำเลยซึ่งเป็นเด็กไปยังโรงเรียนหรือสถานฝึกและอบรมตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินกว่าที่เด็กนั้นมีอายุครบสิบแปดปี จะเห็นได้ว่าการที่ศาลเยาวชนและครอบครัวพิพากษาหรือสั่งให้ใช้วิธีการนี้เป็นวิธีการที่เขาและเป็นคุณประโยชน์แก่จำเลยซึ่งเป็นเด็กอยู่แล้ว จึงห้ามอุทธรณ์ดุลยพินิจของศาล

กรณีที่ 2 กำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา 104 เว้นแต่ในกรณีที่การใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนนั้นเป็นการพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ส่งเด็กหรือเยาวชนไปเพื่อกักและอบรมมีกำหนดระยะเวลาเกินสามปี

ตามกรณีที่ 2 คือการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2503 มาตรา 104 คือการที่

ศาลเปลี่ยนโทษจำคุกหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยเฉพาะกักกันเป็นกักและอบรม หรือเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นฝึกและอบรม หรือเปลี่ยนโทษปรับเป็นการคุมประพฤติ จะเห็นได้ว่าการสั่งดังกล่าวเป็นเรื่องที่เป็นคุณประโยชน์แก่เด็กหรือเยาวชนทั้งสิ้น จึงห้ามมิให้อุทธรณ์ดุลยพินิจของศาล แต่มีข้อยกเว้นที่อนุญาตให้อุทธรณ์ดุลยพินิจของศาลในการสั่งให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปเพื่อกักและอบรมมีกำหนดระยะเวลาเกิน 3 ปี เหตุผลที่อนุญาตให้อุทธรณ์ดุลยพินิจของศาลได้ เพราะวิธีการที่ศาลใช้เป็นวิธีการที่ค่อนข้างจะรุนแรง เพราะสถานที่กักและอบรมเป็นสถานที่ค่อนข้างจะเข้มงวดกวดขันและระยะเวลาที่ศาลสั่งเกิน 3 ปี ก็เป็นระยะเวลาที่ค่อนข้างจะมาก จึงอนุญาตให้อุทธรณ์ขอให้ศาลลงโทษเบากว่านี้ เช่น ขอให้กักและอบรมน้อยกว่านี้ หรือเปลี่ยนเป็นฝึกและอบรม

ข้อสังเกต การอนุญาตให้อุทธรณ์ดุลยพินิจของศาลในกรณีนี้ อนุญาตเฉพาะกรณี ที่ศาลสั่งให้กักและอบรมเกิน 3 ปีเท่านั้น ถ้าศาลสั่งฝึกและอบรม แม้ระยะเวลาจะเกิน 3 ปี ก็จะไม่ให้อุทธรณ์ดุลยพินิจของศาลไม่ได้

กรณีที่ 3 กำหนดใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา 105 เว้นแต่การกักและอบรมนั้นมิกำหนดระยะเวลาชั้นสูงเกิน 3 ปี

กรณีที่ 3 ก็คล้ายกับกรณีที่ 2 กล่าวคือ เป็นกรณีที่ศาลได้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแต่ได้กำหนดระยะเวลาชั้นต่ำและชั้นสูงไว้ ซึ่งก็ห้ามอุทธรณ์ดุลยพินิจของศาลเหมือนกัน แต่มีข้อยกเว้นให้อุทธรณ์ได้ในกรณีที่ศาลกำหนดระยะเวลากักและอบรมชั้นสูงเกิน 3 ปี

ดังนั้นการที่จะอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเยาวชนครอบครัวได้หรือไม่ ขอให้นักศึกษาพิจารณาก่อนว่าจะอุทธรณ์เรื่องอะไร เช่น อุทธรณ์ข้อเท็จจริง หรืออุทธรณ์ดุลยพินิจของศาลในการสั่งใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ถ้าอุทธรณ์ข้อเท็จจริง ก็ต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ทวิ ว่าต้องห้ามอุทธรณ์หรือไม่ ถ้าจะอุทธรณ์ดุลยพินิจของศาลในการสั่งใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ก็ต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 121

ขอให้นักศึกษาทำความเข้าใจจากตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 จำเลยอายุ 17 ปี กระทำความผิดฐานมีและใช้ธนบัตรปลอม ซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 245 ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลเยาวชนและครอบครัวพิพากษาลงโทษจำคุก 1 ปี แต่ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่วนตัวไปฝึกและอบรมในสถานพินิจมีกำหนดชั้น

ต่ำ 1 ปี ขึ้นสูงไม่เกิน 2 ปี

ดังนี้ ถ้าจำเลยจะอุทธรณ์ดังต่อไปนี้ จะอุทธรณ์ได้หรือไม่

- 1) จำเลยอุทธรณ์ว่าไม่ได้กระทำความผิด
- 2) จำเลยอุทธรณ์ขอให้ศาลลงโทษเบากว่านี้

กรณีที่ 1 จำเลยอุทธรณ์ว่าไม่ได้กระทำความผิด ซึ่งเป็นการอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง จะเห็นได้ว่าในคดีนี้มีอัตราโทษอย่างสูง จำคุกเกิน 3 ปี ซึ่งศาลธรรมดาไม่ห้ามอุทธรณ์ จำเลยจึงอุทธรณ์ว่าไม่ได้กระทำความผิดซึ่งเป็นปัญหาข้อเท็จจริงได้

กรณีที่ 2 จำเลยอุทธรณ์ขอให้ศาลลงโทษเบากว่านี้ จะเห็นได้ว่าจำเลยอุทธรณ์ดุลยพินิจของศาลในการเลือกใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งห้ามอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว ในกรณีนี้ศาลพิพากษาให้ส่งตัวไปฝึกและอบรมมีกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำ 1 ปี ขึ้นสูงไม่เกิน 2 ปี จึงต้องอุทธรณ์ จะอุทธรณ์ได้ต่อเมื่อศาลพิพากษาให้ส่งตัวไปฝึกและอบรมมีระยะเวลาขึ้นสูงเกิน 3 ปี เท่านั้น

ส่วนโจทก์ก็จะอุทธรณ์ขอให้ศาลลงโทษจำคุกจำเลยโดยไม่เปลี่ยนโทษเป็นส่งตัวไปฝึกและอบรม โจทก์ก็อุทธรณ์ไม่ได้เหมือนกัน

ตัวอย่างที่ 2 โจทก์ฟ้องจำเลยซึ่งเป็น เยาวชนในความผิดฐานลักทรัพย์ ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกิน 6 พันบาท ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยกระทำความผิดจริง จึงพิพากษาให้ลงโทษจำคุก 6 เดือน แต่ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวไปฝึกและอบรมในสถานพินิจมีกำหนดระยะเวลา 2 ปี

ถามว่าจำเลยจะอุทธรณ์ดังต่อไปนี้ได้หรือไม่

1. จำเลยอุทธรณ์ว่าไม่ได้กระทำความผิด
2. จำเลยอุทธรณ์ขอให้ศาลลดระยะเวลาฝึกอบรม

กรณีที่ 1 จำเลยอุทธรณ์ว่าไม่ได้กระทำความผิด เป็นการอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงคดีนี้มีอัตราโทษจำคุกขึ้นสูงไม่เกิน 3 ปี ในศาลธรรมดาห้ามคู่ความ คือ ห้ามทั้งโจทก์และจำเลยอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง แต่มีข้อยกเว้นให้เฉพาะจำเลยเท่านั้นอุทธรณ์ได้ ถ้าศาลชั้นต้นพิพากษาดามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ทวิ (1)-(4) คือ พิพากษาลงโทษจำคุกหรือให้กักขังแทนโทษจำคุก หรือพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดแต่ศาลรอการลงโทษ หรือรอการกำหนดไว้ หรือปรับเกินกว่าหนึ่งพันบาท แต่ตามปัญหาศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก 6 เดือน แต่ให้เปลี่ยนจำคุกเป็นส่งตัวไปฝึกและอบรมในสถานพินิจมีกำหนดระยะเวลา 2 ปี การดูคำพิพากษาให้ดูชั้นสุดท้ายว่าศาลกำหนดไว้

อย่างไร อย่างในตัวอย่างนี้แสดงว่าศาลไม่ได้พิพากษาลงโทษจำคุก เพราะให้เปลี่ยนเป็น
ส่งตัวไปฝึกและอบรมแสดงว่าศาลพิพากษาให้ส่งตัวไปฝึกและอบรม จะเห็นได้ว่าศาล
พิพากษาให้ส่งตัวไปฝึกและอบรมไม่เข้าข่ายยกเว้นที่จะให้จำเลยอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง
ตามมาตรา 193 ทวิ (1)-(4)

ดังนั้นในกรณีนี้จำเลยอุทธรณ์ว่าไม่ได้กระทำความผิดซึ่งเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ซึ่ง
ในศาลธรรมดาต้องห้ามอุทธรณ์ ดังนั้นศาลเยาวชนและครอบครัวก็ต้องห้ามอุทธรณ์ด้วย

ส่วนกรณีที่ 2 จำเลยอุทธรณ์ขอให้ศาลลดระยะเวลาฝึกอบรมเป็นการอุทธรณ์
ดุลพินิจของศาลในการสั่งใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ก็ต้องห้ามอุทธรณ์ตาม
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ด้วย

ตามตัวอย่างกรณีที่ 2 ถ้าศาลพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปกัก
และอบรมมีกำหนดระยะเวลา 4 ปี อย่างนี้ถ้าจำเลยอุทธรณ์ขอให้ศาลลดระยะเวลากักและ
อบรมหรือขอให้ศาลเปลี่ยนเป็นฝึกและอบรมแทน จำเลยอุทธรณ์ดุลพินิจของศาลได้
เพราะศาลสั่งกักและอบรมระยะเวลาเกิน 3 ปี

ตัวอย่างที่ 3 โจทก์ฟ้องจำเลยในความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ตามประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา 276 ซึ่งมีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี ศาลพิพากษาลงโทษ
จำคุกจำเลย 4 ปี แต่ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวไปกักและอบรมในสถานพินิจมีกำหนด
ระยะเวลาขั้นต่ำ 2 ปี ขั้นสูง 5 ปี

ดังนั้นจำเลยจะอุทธรณ์ ดังนี้

ก. จำเลยไม่ได้กระทำความผิด

ข. อุทธรณ์ขอให้ศาลลงโทษสถานเบากว่านี้

การอุทธรณ์ตาม ก. เป็นการอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ในคดีนี้มีอัตราโทษจำคุก
เกิน 3 ปี ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ จำเลยอุทธรณ์ได้

การอุทธรณ์ตาม ข. อุทธรณ์ขอให้ศาลลงโทษเบากว่านี้เป็น การอุทธรณ์ดุลพินิจ
ของศาลในการสั่งใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งปกติห้ามอุทธรณ์ แต่ในกรณีนี้ศาล
พิพากษาให้ส่งตัวไปกักและอบรมมีระยะเวลาขั้นสูงเกิน 3 ปี จำเลยจึงอุทธรณ์ได้ ตาม
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว มาตรา 121 (3)

การอุทธรณ์ตาม ข. นี้ถ้าศาลพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวไปฝึกและ
อบรม แม้จะมีระยะเวลาขั้นสูงเกิน 3 ปี ก็อุทธรณ์ไม่ได้ เช่น เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวไป
ฝึกและอบรม 7 ปี ก็อุทธรณ์ไม่ได้ จะอุทธรณ์ได้ในกรณีกักและอบรมมีระยะเวลาขั้นสูง

เกิน 3 ปีเท่านั้น

สำหรับกำหนดเวลาการอุทธรณ์ การยื่นอุทธรณ์ การอุทธรณ์และการต้องห้าม
ข้อเท็จจริงอื่น ต้องพิจารณาตามหลักทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
เพราะพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 6 กำหนดให้นำมาใช้เท่าที่
ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

ฎีกาที่ 6571/2540 คดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่งให้ใช้
วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 104
(2) โดยให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปควบคุมเพื่อฝึกอบรมยังสถานพินิจ ฯลฯ
นั้น จะต้องห้ามอุทธรณ์แต่เฉพาะกรณีที่อุทธรณ์เกี่ยวกับการที่ศาลใช้ดุลพินิจเปลี่ยนโทษ
จำคุกเป็นการส่งตัวไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมยังสถานพินิจเท่านั้น มิได้ห้ามจำเลย
อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด
ฉะนั้นจำเลยทั้งสองจะอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงดังกล่าวได้หรือไม่ จึงต้องพิจารณาตาม
บทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาชญาคดีธรรมดา ซึ่งเมื่อใน พ.ร.บ.จัดตั้ง
ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 6 มาประกอบแล้ว ก็คือบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.อ. ที่
บัญญัติไว้ในมาตรา 193 ทวิ ซึ่งห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นในปัญหาข้อเท็จจริง
ในคดีซึ่งอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกิน
หกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตาม ป.อ.
มาตรา 277 วรรคสอง และวรรคสาม ซึ่งอัตราโทษตามมาตรา 277 วรรคสอง ระวังโทษ
จำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุก
ตลอดชีวิต และตามมาตรา 277 วรรคสาม ระวังโทษจำคุกตลอดชีวิต อันเป็นอัตราโทษ
สูงกว่าที่กำหนดไว้ใน ป.วิ.อ. มาตรา 193 ทวิ จำเลยจึงอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงว่าจำเลย
มิได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดได้ ไม่ต้องห้ามตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาล
เยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 121

ข้อสังเกต จำเลยอุทธรณ์ว่าตนเองไม่ได้กระทำความผิดเป็นการอุทธรณ์ปัญหา
ข้อเท็จจริง ซึ่งในคดีนี้มีอัตราโทษจำคุกเกิน 3 ปี จำเลยอุทธรณ์ข้อเท็จจริงได้

ฎีกาที่ 2595/2546 ศาลเยาวชนและครอบครัวพิพากษาลงโทษจำเลยจำคุก 6 ปี
และเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปฝึกและอบรมที่สถานพินิจมีกำหนด 1 ปี 6 เดือน
ตามมาตรา 104 (2) เมื่อจำเลยอุทธรณ์ในปัญหานี้โดยขอให้รอกการลงโทษหรือการ
กำหนดโทษมาพร้อมกับอุทธรณ์ว่าไม่ได้กระทำความผิดตามฟ้อง การที่ศาลอุทธรณ์ภาค

3 แผนกคดี เยาวชนและครอบครัววินิจฉัยในปัญหาการกระทำความผิดของจำเลย แต่ไม่วินิจฉัยในปัญหาขอให้ออการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ โดยอ้างว่าขัดต่อบทบัญญัติ มาตรา 121 นั้นไม่ถูกต้อง เนื่องจากจำเลยมิได้อุทธรณ์การใช้ดุลพินิจในการลงโทษจำเลย แต่เพียงอย่างเดียว อันจะต้องตามบทกฎหมายดังกล่าว ต่อมาเมื่อจำเลยฎีกาว่าไม่ได้กระทำความผิดและขอให้ออการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษอีก เมื่อศาลฎีกาแผนกคดี เยาวชนและครอบครัววินิจฉัยปัญหาการกระทำผิดแล้ว ในส่วนของการใช้ดุลพินิจการลงโทษจำเลยซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวพันกัน ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจที่จะพิพากษาด้วยว่าโทษที่ลงแก่จำเลยนั้นเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษของจำเลย

ฎีกาที่ 2888/2541 ศาล เยาวชนและครอบครัวซึ่งเป็นศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อ. มาตรา 335 (1) (3) (11) วรรคสาม ประกอบด้วยมาตรา 83 ขณะกระทำความผิดจำเลยมีอายุ 15 ปีเศษ ลดมาตราส่วนโทษให้กึ่งหนึ่ง ลงโทษจำคุก 2 ปี ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมยังสถานพินิจ มีกำหนดขั้นต่ำ 1 ปี ชั้นสูง 1 ปี 6 เดือน อันเป็นกรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 104 มิใช่เป็นกรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ส่งเด็กหรือเยาวชนไปเพื่อกักและอบรมมีกำหนดระยะเวลาเกินสามปี ซึ่งต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ในข้อที่ศาลเยาวชนและครอบครัวใช้ดุลพินิจกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 121 คดีจึงไม่ต้องห้ามมิให้จำเลยอุทธรณ์ว่าพยานหลักฐานที่โจทก์นำมาสืบแตกต่างกันและไม่มีน้ำหนักให้ฟังว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด เพราะเป็นการอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงที่มีได้เกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามบทกฎหมายดังกล่าวข้างต้น

6. การอนุญาตให้อุทธรณ์ได้ในคดีซึ่งต้องห้ามอุทธรณ์

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 122 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

มาตรา 122 ในคดีซึ่งห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา 121 ถ้าอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว เห็นว่าข้อความที่ตัดสิน

นั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคและอนุญาตให้อุทธรณ์ก็ให้
รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาต่อไป

คดีซึ่งต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา 121 ถ้าอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและ
ครอบครัวกลาง หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด เห็นว่าข้อความ
ที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญ ถ้าอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางหรือ
ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดแล้วแต่กรณีได้อนุญาตให้อุทธรณ์ได้ ซึ่งความ
เห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญหรือไม่เป็นดุลยพินิจเฉพาะตัวของอธิบดี
ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว
จังหวัดที่จะลงชื่ออนุญาตให้อุทธรณ์ได้ ซึ่งจะมีผลทำให้คดีซึ่งต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา
121 สามารถที่จะอุทธรณ์ได้

ฎีกาที่ 1946/2546 ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ภายหลัง
ลดโทษแล้ว คงจำคุกคนละ 4 ปี อาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 104 (2) ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัว
จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ไปฝึกและอบรมที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด
ราชบุรี มีกำหนดชั้นต่ำคนละ 3 ปี ชั้นสูงคนละ 4 ปี กรณีเป็นเรื่องกำหนดวิธีการสำหรับ
เด็กและเยาวชน ซึ่งตาม พ.ร.บ. ดังกล่าว มาตรา 121 ต้องห้ามมิให้คู่ความอุทธรณ์ เว้น
แต่ถ้าเป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ส่งเด็กหรือเยาวชนไปกักหรืออบรมตาม
มาตรา 105 มีกำหนดระยะเวลาชั้นสูงเกิน 3 ปี จึงจะอุทธรณ์ได้ กรณีนี้จึงมิใช่การส่งไป
กักและอบรมตามข้อยกเว้นดังกล่าวเมื่ออุทธรณ์ของจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 อุทธรณ์ขอให้ลง
โทษสถานเบาและรอกการลงโทษ เป็นเรื่องเฉพาะเกี่ยวกับกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและ
เยาวชน ทั้งไม่ปรากฏว่ามีการอนุญาตให้อุทธรณ์ตามมาตรา 122 ดังนั้น คดีจึงต้องห้ามมิ
ให้อุทธรณ์

ที่จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ฎีกาว่า คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค 7 แผนกคดีเยาวชน
และครอบครัว มิได้ระบุข้อเท็จจริงไม่ให้เหตุผลในการตัดสินและมีได้ระบุมาตราที่ยกขึ้น
เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น เมื่อศาลชั้นต้นรับอุทธรณ์ของจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ไว้โดย
ไม่ชอบ คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค 7 แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวจึงไม่ชอบ
ด้วยเช่นกัน ดังนั้น ฎีกาดังกล่าวแม้เป็นข้อกฎหมายแต่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการ
วินิจฉัยตาม ป.วิ.พ. มาตรา 249 วรรคหนึ่ง ประกอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา 15 ศาลฎีกาไม่
รับวินิจฉัยให้

7. การจัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลอุทธรณ์

มาตรา 123 ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์และอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาคจัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคแผนกเดียวหรือหลายแผนกตามความจำเป็น เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่มีอุทธรณ์จากศาลเยาวชนและครอบครัว

เป็นบทบัญญัติที่ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์และอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาคจัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นโดยพิจารณาจากคดีที่ขึ้นมาสู่ภาคอุทธรณ์ตามความจำเป็นซึ่งอาจจะเป็นแผนกเดียวหรือหลายแผนกก็ได้

ข้อสังเกตการพิจารณาในศาลอุทธรณ์จะไม่มีผู้พิพากษาสมทบเข้าร่วมพิจารณาพิพากษาคดีจะมีแต่ผู้พิพากษาประจำเท่านั้น ผู้พิพากษาสมทบจะมีเฉพาะการพิจารณาพิพากษาในศาลชั้นต้นเท่านั้น

8. ฎีกา

การฎีกาคัดค้านคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 124 ได้บัญญัติไว้

มาตรา 124 คดีที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่ง ให้ฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นไปยังศาลฎีกาได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความเหมือนคดีธรรมดา เว้นแต่กรณีที่ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ตามมาตรา 121

คดีที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่งแล้ว คู่ความที่ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาหรือคำสั่งมีสิทธิฎีกาคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความเหมือนคดีธรรมดา โดยจะต้องเป็นคดีที่ไม่ต้องห้ามมิให้ฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 ถึงมาตรา 220 และจะต้องเป็นการลงโทษจำคุกมิใช่การส่งฝึกและอบรม ถ้าศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคได้พิพากษาหรือมีคำสั่งตามมาตรา 121 ของ

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวแล้วต้องห้ามมิให้ฎีกาเพราะวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการสงเคราะห์ช่วยเหลือให้เด็กหรือเยาวชนกลับตัวเป็นคนดี

9. ข้อห้ามฎีกาตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความธรรมดา

โดยหลักทั่วไป เมื่อศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งแล้วคู่ความมีอำนาจฎีกาคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้คู่ความฟัง แต่มีข้อยกเว้นห้ามมิให้ฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218-220

ข้อห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา 218

มาตรา 218 ในคดีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลล่างหรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อยและให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับแต่โทษจำคุกไม่เกินห้าปี ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ในคดีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลล่างหรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อย และให้ลงโทษจำคุกจำเลยเกินห้าปี ไม่ว่าจะมิโทษอย่างอื่นด้วยหรือไม่ ห้ามมิให้โจทก์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

หลักเกณฑ์ตามมาตรา 218 วรรคแรก เป็นกรณีศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นหรือแก้ไขเล็กน้อยและศาลอุทธรณ์ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปี ห้ามทั้งโจทก์และจำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

หลักเกณฑ์ตามมาตรา 218 วรรคสอง เป็นกรณีศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นหรือแก้ไขเล็กน้อย และศาลอุทธรณ์ลงโทษจำคุกจำเลย ห้ามเฉพาะโจทก์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ส่วนจำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้

ข้อห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา 219

มาตรา 219 ในคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษจำเลยไม่เกินกำหนดที่ว่ามานี้ ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง แต่ข้อห้ามนี้มีให้ใช้แก่จำเลยในกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขมาก และเพิ่มเติมโทษจำเลย

หลักเกณฑ์ตามมาตรา 219 นี้ เป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ห้ามคู่ความคือทั้งโจทก์และจำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ข้อยกเว้น ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้แก้ไขมากและเพิ่มเติมโทษจำเลยจำเลยฝ่ายเดียวมีสิทธิฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ข้อห้ามฎีกาในปัญหาวิธีการเพื่อความปลอดภัย

มาตรา 219 ทวิ ห้ามมิให้คู่ความฎีกาคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งในข้อเท็จจริงในปัญหาเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยแต่อย่างเดียว แม้อคดีนั้นจะไม่ต้องห้ามฎีกาก็ตาม

ในการนับกำหนดโทษจำคุกตามความในมาตรา 218 และ 219 นั้น ห้ามมิให้คำนวณกำหนดเวลาที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยรวมเข้าด้วย

หลักเกณฑ์ตามมาตรา นี้ แม้อคดีนั้นจะไม่ต้องห้ามฎีกาก็ตาม แต่ถ้าศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งในเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยห้ามมิให้คู่ความคือห้ามทั้งโจทก์และจำเลยฎีกาคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งปัญหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแต่อย่างเดียว

ข้อห้ามคู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

มาตรา 219 ทวิ ในคดีที่ศาลชั้นต้นลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก หรือเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุก หรือคดีที่เกี่ยวกับการกักขังแทนค่าปรับ หรือกักขังเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน ถ้าศาลอุทธรณ์มิได้พิพากษากลับคำพิพากษาศาลชั้นต้น ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

หลักเกณฑ์ตามมาตรา นี้ เป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก หรือเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุก หรือกักขังแทนค่าปรับหรือกักขังเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน ถ้าศาลอุทธรณ์มิได้พิพากษากลับคำพิพากษาศาลชั้นต้น ห้ามมิให้คู่ความคือทั้งโจทก์และจำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ข้อห้ามมิให้คู่ความฎีกาทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

มาตรา 220 ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในคดีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์

หลักเกณฑ์ตามมาตรา 11 เป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษา ยกฟ้องไม่ว่าจะเป็นการยกฟ้องในชั้นใดสวนมูลฟ้องหรือยกฟ้องโดยอาศัยข้อเท็จจริงหรือ ข้อกฎหมาย ต้องห้ามมิให้คู่ความคือทั้งโจทก์และจำเลยฎีกาทันปัญหาข้อเท็จจริงและข้อ กฎหมาย

ดังนั้นการจะยื่นฎีกาก็จะต้องพิจารณาจากหลักเกณฑ์ดังกล่าวโดยจะต้องเป็นคดีที่ ไม่ต้องห้ามฎีกาและจะต้องเป็นการลงโทษจำคุกมิใช่ส่งฝึกอบรม

ส่วนข้อความใน พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว มาตรา 124 ที่ว่าเว้นแต่ กรณีต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ตามมาตรา 121 นั้น หมายความว่า คดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ ดุลพินิจของศาลในการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา 121 นั้นย่อมต้องห้าม ฎีกาด้วย

ข้อสังเกตการฎีกานี้ ไม่มีบทบัญญัติให้มีการอนุญาตให้ฎีกาได้ดังเช่นการอุทธรณ์ ตามมาตรา 122 ดังนั้นคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้วิธี การสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา 121 จึงต้องห้ามมิให้ฎีกาตามมาตรา 124 และไม่ อาจอนุญาตให้มีการฎีกาได้เลย

ฎีกาที่ 1236/2510 คดีอาญาของศาลคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งศาลอุทธรณ์พิพากษา ยืนตามศาลล่าง โดยให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปฝึกอบรมที่สถานพินิจและ คุ้มครองเด็กกลางนั้น ถือว่าศาลมิได้ลงโทษจำเลยจำคุกเกิน 5 ปี จึงต้องห้ามฎีกาใน ข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 มาตรา 29 ประกอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 มาตรา 29 บัญญัติว่า "คดีที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีเด็กและเยาวชนได้พิพากษาหรือมีคำสั่งแล้วนั้นให้ฎีกาไปยัง ศาลฎีกาได้เหมือนอย่างคดีธรรมดา ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ว่าด้วยวิธีพิจารณาความ เว้นแต่กรณีต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ ตามความในมาตรา 27" และมาตรา 27 ซึ่งได้แก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2506 บัญญัติ ว่า "คดีที่ศาลคดีเด็กและเยาวชนได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้วนั้น ให้อุทธรณ์ไปยังศาล อุทธรณ์ได้เหมือนอย่างคดีธรรมดา ตามบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความ เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

1. ๗๗

2. ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา 31 เว้นแต่ในกรณีที่การใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นการพิพากษา หรือมีคำสั่งให้ส่ง เด็กและเยาวชนไปเพื่อกักและอบรมมีกำหนดระยะเวลากักและอบรมเกิน 3 ปี

3. ๗๗

จะเห็นได้ว่า มาตรา 27 ห้ามอุทธรณ์เฉพาะกรณีศาลใช้ดุลยพินิจเปลี่ยนโทษจำคุก หรือวิธีการเพื่อความปลอดภัย เป็นให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนบางประการเท่านั้น มิได้ห้ามจำเลยที่จะอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่า เป็นความผิด ฉะนั้น จำเลยจะฎีกาข้อเท็จจริงดังกล่าวได้หรือไม่ ต้องพิจารณาตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาชญา คดีนี้ตามที่ศาลอุทธรณ์ พิพากษายืน ตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปฝึก อบรมที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกกลางนั้น มิได้ลงโทษจำคุกจำเลยเกิน 5 ปี จึงต้องห้าม ฎีกาในข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา 218

ศาลฎีกาได้พิเคราะห์ข้อฎีกาของจำเลยแล้วเห็นว่า นอกจากเป็นการโต้เถียงข้อเท็จจริง ที่ศาลอุทธรณ์ฟังมาแล้ว ข้อที่จำเลยฎีกาว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำโดยความ จำเป็นที่จะต้องป้องกันตัว มิฉะนั้น จำเลยก็ต้องถูกทำร้ายนั้น ยังเป็นปัญหาข้อเท็จจริงอีก ด้วยจึงต้องห้ามฎีกา ศาลฎีกาจะวินิจฉัยฎีกาของจำเลยให้ไม่ได้

ฎีกาที่ 264/2515 คดีอาญาของศาลคดีเด็กและเยาวชน ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษา ยืนตามศาลชั้นต้นให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปฝึกอบรมยังสถานพินิจและ คุ้มครองเด็ก มิได้ลงโทษจำคุกจำเลยเกิน 5 ปี จึงต้องห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา 218

ฎีกาว่า การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำที่ไม่มีเจตนาฆ่าเพราะไม่ปรากฏ มูลเหตุจูงใจว่าจำเลยฆ่าผู้ตายเพราะเหตุใด เป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ฎีกาที่ 6539/2537 การเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการส่งตัวจำเลยไปฝึกและอบรมยัง สถานพินิจ มิได้เป็นการลงโทษจำคุกโดยจำคุกเกิน 5 ปี เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตาม คำพิพากษาศาลชั้นต้น จึงห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 218 วรรคหนึ่ง ประกอบด้วย พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 124 ที่ จำเลยฎีกาว่า ผู้เสียหายจำหน่ายจำเลยไม่ได้ คำเบิกความของผู้เสียหายและเอกสารพยาน ใจทรมีพิรุช คำเบิกความผู้เสียหายคดีนี้แตกต่างกับคำเบิกความอีกคดีหนึ่งในข้อสำคัญ

และจำเลยให้การชั้นสอบสวนเพราะถูกบังคับ เป็นฎีกาเกี่ยวกับดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานอันเป็นข้อเท็จจริงทั้งสิ้น ฎีกาของจำเลยจึงต้องห้าม

ฎีกาที่ 4593/2545 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตาม ป.อ. มาตรา 83, 340 วรรคหนึ่ง จำคุกคนละ 3 ปี ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยทั้งสองไปฝึกและอบรมที่สถานพินิจ คนละ 1 ปี ศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวพิพากษาว่า จำเลยที่ 1 มีความผิดตาม ป.อ. มาตรา 309 วรรคแรก และมาตรา 391 โดยเป็นความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทให้ลงโทษตามมาตรา 309 วรรคแรก ซึ่งเป็นบทหนักที่สุด ส่วนจำเลยที่ 2 มีความผิดตามมาตรา 309 วรรคแรก ให้ส่งตัวจำเลยทั้งสองไปรับการฝึกและอบรมยังสถานพินิจ คนละ 1 เดือน กรณีจึงเป็นการแก้เฉพาะบทลงโทษและแก้ไขระยะเวลาการฝึกและอบรมซึ่งไม่ใช่โทษตามกฎหมาย ตาม ป.อ. มาตรา 18 จึงเป็นการแก้ไขเล็กน้อย ต้องถือว่าศาลล่างทั้งสองพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยทั้งสองไม่เกินคนละห้าปี ต้องห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อ. มาตรา 218 วรรคหนึ่ง ประกอบด้วย พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดี มาตรา 124

ฎีกาที่ 4796/2541 ศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งเป็นศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย 1 ปี แต่ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปรับการฝึกอบรมที่สถานพินิจมีกำหนดขั้นต่ำ 1 ปี 6 เดือน ขั้นสูง 2 ปี นับแต่วันพิพากษาจำเลยอุทธรณ์ขอให้รอลงโทษโดยผู้พิพากษาหัวหน้าศาลชั้นต้นซึ่งเป็นศาลเยาวชนและครอบครัวอนุญาตให้อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวพิพากษายืน จำเลยฎีกาขอให้เปลี่ยนโทษเป็นรอลงโทษ เป็นการฎีกากรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งเป็นศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษากำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 121 (2) แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ จึงต้องห้ามมิให้ฎีกาตามมาตรา 124 แห่ง พ.ร.บ. ดังกล่าว และกรณีนี้ไม่อาจมีการอนุญาตให้ฎีกาได้

ฎีกาที่ 7193/2545 ศาลชั้นต้นแผนกคดี เยาวชนและครอบครัวพิพากษาจำคุกจำเลย 8 ปี แต่ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปรับการฝึกและอบรมยังสถานพินิจมีกำหนดขั้นต่ำ 2 ปี ขั้นสูง 3 ปี โดยในระหว่างการฝึกและอบรมให้จำเลยเรียนจนกว่าจะจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และให้จำเลยเรียนหลักสูตรวิชาชีพอย่างน้อย 1 หลักสูตร ศาลอุทธรณ์ภาค 3 แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวพิพากษายืน ดังนั้นการที่จำเลยฎีกาขอให้มอบตัวจำเลยให้บิดามารดาไปโดยวางเงื่อนไขคุมความประพฤติจำเลยไว้ นั้น จึงเป็นฎีกา

กรณีที่ศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษากำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 121 (2) แห่ง พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ และกรณีเช่นนี้ไม่อาจมีการ อนุญาตให้ฎีกาได้ ที่ศาลชั้นต้นรับฎีกาของจำเลยมานั้นจึงเป็นการไม่ชอบ ศาลฎีกาไม่รับ วินิจฉัย

ข้อสังเกต จากฎีกาที่ 4796/2541 และ 7193/2545 เป็นกรณีศาลชั้นต้นได้มี คำพิพากษามาตรา 121 (2) ซึ่งต้องห้ามอุทธรณ์แล้วย่อมต้องห้ามฎีกาด้วยโดยไม่มี ข้อยกเว้นให้อนุญาตฎีกาทุกกรณี

ฎีกาที่ 462/2542 ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยจำคุก 6 ปี และให้เปลี่ยนโทษ จำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปฝึกและอบรมที่สถานพินิจที่กำหนด 2 ปี ชั้นสูง 3 ปี นับแต่วัน พิพากษามาตรา 104 (2) คดีจึงต้องห้ามอุทธรณ์เฉพาะในข้อที่เกี่ยวกับการใช้วิธีการ สำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา 121 แต่จำเลยอุทธรณ์ว่ามีได้กระทำความผิดและขอให้ รอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษโดยผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว อนุญาตให้อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษายืน จำเลยฎีกาว่ามีได้กระทำความผิด และขอให้รอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ โดยผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาและลงชื่อใน คำพิพากษาศาลชั้นต้นอนุญาตให้ฎีกา ฎีกาของจำเลยในข้อที่ว่าจำเลยมิได้กระทำความ ผิด จึงเป็นฎีกาที่ไม่ต้องห้าม ส่วนปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจในการลงโทษตามที่ จำเลยฎีกา แม้จะต้องห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาดังกล่าวก็ตาม แต่เมื่อเป็นปัญหาเกี่ยวพันที่ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่ ถ้าศาลฎีกาเห็นว่าศาลล่างทั้งสองใช้ ดุลพินิจไม่เหมาะสมแก่สภาพความผิด ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจที่จะหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้

ฎีกาที่ 7802/2543 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยซึ่งมีอายุ 17 ปีเศษ ในขณะที่ กระทำความผิด มีความผิดตาม ป.อ. มาตรา 83, 288, 289 (4) พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ มาตรา 7, 8 ทวิ วรรคสอง, 72 วรรคหนึ่ง, 72 ทวิ วรรคสอง เรียงกระทงลงโทษตาม ป.อ. มาตรา 91 รวมลงโทษจำคุกจำเลย 13 ปี เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปฝึกและอบรมที่ สถานพินิจนครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์แล้วให้ส่งตัวจำเลยไปจำคุกไว้ในเรือนจำ 5 ปี เป็นกรณีที่ ศาลชั้นต้นแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนร่วมกับโทษ จำคุกทางอาญา ต้องถือว่าศาลชั้นต้นมิได้พิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยเกิน 5 ปี ศาล อุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อ. มาตรา 289 (4) ประกอบมาตรา 83 และมีความผิดในฐานพาอาวุธปืนฯ ตาม ป.อ. มาตรา 371 อีกบทหนึ่งแต่เป็นกรรม เดียวผิดกฎหมายหลายบทลงโทษตาม พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ มาตรา 8 ทวิ วรรคสอง, 72 ทวิ

วรรคสอง อันเป็นบทที่หนักที่สุด ตาม ป.อ. มาตรา 90 นอกจากที่แก้ไขเป็นไปตาม คำพิพากษาศาลชั้นต้น จึงเป็นการแก้ไขเฉพาะบทมิได้พิพากษาแก้ไขด้วย จึงเป็นการแก้ไขเล็กน้อย และให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน 5 ปี ต้องห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อ. มาตรา 218 วรรคหนึ่ง ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 124

ฎีกา 6697/2542 โจทก์ฟ้องต่อศาลชั้นต้นแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ขอให้ลงโทษจำเลยตาม ป.อ. มาตรา 80, 83, 91, 288 ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง โจทก์จะฎีกาขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดดังกล่าวอีกไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็ฎีกาในข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา 220 ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 124

ฎีกาที่ 2564/2540 ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย 10 ปี และให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปฝึกและอบรมยังสถานพินิจมีกำหนดขั้นต่ำ 2 ปี และขั้นสูง 3 ปี นับแต่วันพิพากษาดตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 204 (2) ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นซึ่งเป็นศาลเยาวชนและครอบครัวใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน แทนการลงโทษทางอาญาแก่จำเลย จึงไม่เป็นการลงโทษจำเลยตาม ป.อ. มาตรา 18 และต้องถือว่าศาลชั้นต้นมิได้พิพากษาให้ลงโทษจำคุกเกิน 5 ปี ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จึงห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อ. มาตรา 218 วรรคหนึ่ง ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 124

ฎีกาที่ 31/2547 ศาลชั้นต้นใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนส่งตัวจำเลยที่ 1 ไปฝึกและอบรมยังสถานพินิจมีกำหนด 1 ปี แทนการลงโทษทางอาญาแก่จำเลยที่ 1 นั้น ถือได้ว่าศาลชั้นต้นมิได้พิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยเกินห้าปี เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค 3 แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวพิพากษายืน คู่ความจึงต้องห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อ. มาตรา 218 วรรคหนึ่ง ประกอบด้วย พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 124 ประกอบมาตรา 6 ที่จำเลยที่ 1 ฎีกาว่าจำเลยที่ 1 มีเจตนาทำร้ายเท่านั้น มิได้มีเจตนาฆ่า และขอให้รอกการลงโทษนั้น เป็นฎีกาโต้แย้งดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานและการกำหนดโทษเป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงจึงต้องห้ามมิให้ฎีกา

การจัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลฎีกา

มาตรา 125 ให้ประธานศาลฎีกาจัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนหรือหลายแผนกตามความจำเป็นเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่มีฎีกามาจากศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

กฎหมายให้อำนาจประธานศาลฎีกาจัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนหรือหลายแผนกตามความจำเป็นเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่มีฎีกามาจากศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวเท่านั้น ไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาพิพากษาคดีที่มีฎีกามาจากศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคคดีธรรมดา

ฎีกาที่ 3424/2543 ขณะที่คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น (ศาลจังหวัดบุรีรัมย์) ได้มีการเปิดทำการแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในเขตท้องที่ดังกล่าวแล้ว ขณะกระทำผิดจำเลยที่ 1 อายุ 14 ปีเศษ จำเลยที่ 2 อายุ 17 ปีเศษ คดีในส่วนของจำเลยที่ 1 และที่ 2 จึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลชั้นต้นแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว แต่โจทก์ได้ยื่นฟ้องกล่าวหาว่าจำเลยที่ 1 และที่ 2 ซึ่งเป็นเยาวชนร่วมกระทำผิดกับจำเลยที่ 3 วังไม่ใช่เด็กหรือเยาวชนต่อศาลชั้นต้นและระหว่างการพิจารณาได้มีการเปิดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นยอมมีอำนาจที่จะโอนคดีสำหรับจำเลยที่ 1 และที่ 2 ไปพิจารณาพิพากษาในศาลชั้นต้นแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวได้ การที่ศาลชั้นต้นมิได้ดำเนินการดังกล่าวแสดงว่าศาลชั้นต้นได้พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่สมควรโอนคดีในส่วนของจำเลยที่ 1 และที่ 2 ไปพิจารณาพิพากษาในศาลชั้นต้นแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ดังนั้นการที่ศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาคดีของจำเลยทั้งสามไปพร้อมกันจึงเป็นกระบวนการพิจารณาที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว และไม่อาจโอนคดีของจำเลยที่ 1 ไปพิจารณาพิพากษาในศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวได้ เพราะศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของจำเลยที่ 1 เนื่องจากมิได้ฎีกาจากศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 125 แต่หากศาลฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจที่จะนำวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนมาใช้แก่จำเลยที่ 1 และที่ 2 ได้ ทั้งนี้โดยอาศัยมาตรา 136 ประกอบมาตรา 59 โดยอนุโลม